

Werken naast pensioen

HOOFDSTUK
2

Werken naast pensioen

In een eerste dossier stelde de Ombudsman Pensioenen vast dat achterstallige inkomsten die nog ontvangen worden in een kalenderjaar tijdens dewelke een gepensioneerde die het supplement minimum ontving bij zijn overheidspensioen zijn beroepsactiviteit al stopgezet had in aanmerking werden genomen om na te gaan of hij al dan niet te veel verdiend had. Na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen worden deze voortaan niet meer in aanmerking genomen om na te gaan of de inkomsten uit een beroepsactiviteit de uitbetaling van het supplement minimum verhinderen. De Ombudsman Pensioenen wees de FPD immers op het feit dat de wetgeving stelt dat enkel de inkomsten uit een beroepsactiviteit gedurende (met de nadruk op gedurende) het jaar waarin een activiteit wordt uitgeoefend in aanmerking mogen genomen worden om af te toetsen of het grensbedrag al dan niet werd overschreden. Verder stellen we nog vast dat de foutieve toepassing van de wetgeving door de FPD ingegeven was door het feit dat de FPD zowel voor de cumulatie van een beroepsactiviteit met het pensioenbedrag berekend op basis van de loopbaan als voor de cumulatie van een beroepsactiviteit met een supplement gewaarborgd minimum streeft naar een uniforme werkwijze. Hier stelt de Ombudsman Pensioenen vast dat achterstellen van een tewerkstelling na pensionering uitbetaald tijdens een jaar waarin men geen activiteit meer uitoefent wel in aanmerking genomen worden als het een activiteit als werknemer betreft. Een terugvordering ten bedrage van 11.082,45 euro werd geannuleerd.

In een tweede dossier werd een terugvorderingsbeslissing van 29.603,81 euro geannuleerd van een gepensioneerde onderwijzeres die sinds 1 december 2021 met pensioen was en een activiteit als onderwijzeres had hervat vanaf 1 februari 2022. Hierdoor diende ze gelet op de tijdelijke uitzonderingsmaatregel in het kader van de personeelsschaarste in het onderwijs haar inkomsten uit deze activiteit niet te beperken tot de toegelaten grens (uitzondering gold tot 31 maart 2023). Immers wie een activiteit aanvatte diende de inkomsten niet te beperken. De FPD had, daar de controle plaats vindt op basis van de kwartaalaangiftes inzake Dmfa en gelet op het feit dat er gedurende zowel het laatste kwartaal van 2021 als het eerste kwartaal van 2022 beroepsinkomsten waren, foutief geconcludeerd dat het om het verderzetten van een beroepsactiviteit ging daar waar het in werkelijkheid een hervatting van de beroepsactiviteit betrof eind januari 2022 (er was immers een stopzetting van activiteit gedurende de maand december 2021).

In een derde dossier werd na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen een pensioenschuld van 6.420,13 euro geannuleerd. Ook hier bevond de echtgenote van de gepensioneerde zich in de uitzonderingssituatie dat zij een onderwijsopdracht aangevat had in het kader van de personeelsschaarste in het onderwijs waardoor het gezinspensioen voor het desbetreffende jaar niet omgezet diende te worden naar een pensioen als alleenstaande daar de echtgenote onbeperkt deze effectieve onderwijsopdracht die aangevat was in de strijd tegen de personeelsschaarste in het onderwijs mocht uitoefenen gedurende het jaar 2022. De terugvordering was te wijten aan het niet invullen van de vragenlijst betreffende de uitzonderingsituatie door de echtgenote van de gepensioneerde binnen de 30 dagen -een administratieve termijn opgelegd door de FPD. Ook al is de terugvordering te wijten aan de nalatigheid van de gepensioneerde om de brief betreffende de personeelsschaarste in het onderwijs in te vullen, doch kan de vraag gesteld worden of na het verstrijken van de door de FPD zelf vastgestelde termijn van 30 dagen om een verklaring af te leggen, één maal een herinnering versturen hier niet gepast geweest was. Dit gelet op het feit dat de FPD zelf in het bezit was van het gegeven dat betrokkene een beroepsactiviteit had aangevat in 2022 en deze beroepsactiviteit gekwalificeerd stond onder de rubriek "interim onderwijzend personeel". Artikel 10 van het Handvest van de Sociaal Verzekerde stelt immers dat de instelling van sociale zekerheid uit eigen beweging alle ontbrekende inlichtingen om de rechten van de sociaal verzekerde te kunnen beoordelen verzamelt. Wanneer men informatie van de sociaal verzekerde nodig heeft en deze niet bekomt bepaalt dit artikel uit het Handvest dat men een herinnering verstuurt alvorens een beslissing te treffen.

In een vierde dossier werd een terugvorderingsbeslissing van 12.299,79 euro door bemiddeling van de Ombudsman Pensioenen geannuleerd. Het gezinspensioen van een gepensioneerde was immers ten onrechte omgezet naar een pensioen als alleenstaande van 1 april 2020 tot en met 31 maart 2023. De echtgenote was actief geweest als onthaalouder onder het sui generis statuut. Zij ontving enkel een onkostenvergoeding op basis van de geleverde kinderopvangdagen. Het betrof geen beroepsactiviteit die een loon oplevert dat in aanmerking moet genomen worden in het kader van de controle op werken naast pensioen. Volgens de pensioenwetgeving mogen immers enkel activiteiten die inkomsten opleveren zoals voorzien in de opgesomde artikelen uit de fiscale wetgeving in aanmerking genomen worden als een beroepsactiviteit waarvan de inkomsten die eruit voortvloeien het wettelijk toegelaten grensbedrag niet mogen overschrijden.

Het vijfde, zesde en zevende dossier handelen over werken naast het pensioen als vrijwillige brandweerman.

In het vijfde dossier werd nadat de Ombudsdienst Pensioenen aan de FPD had gevraagd een duidelijk en juridisch gemotiveerd standpunt in te nemen aangaande de vraag of het bedrag aan inkomsten van een vrijwillige brandweerman dat het fiscaal vrijgesteld bedrag overschrijdt getoetst moet worden aan het wettelijk toegelaten grensbedrag dat een werknemer mag bijverdienen of bij het overschrijden van het fiscaal vrijgestelde bedrag het volledige bedrag aan inkomsten -dus inclusief het zonder overschrijding vrijgestelde bedrag- in aanmerking moet genomen worden. De Ombudsman Pensioenen merkte op dat als men de interpretatie van het concept “beroepsinkomsten als werknemer” verwijzend naar het fiscaal recht volgt, dat in artikel 38 § 1,12° WIB 92 verwoord is, de vergoedingen van de vrijwilligers van de openbare brandweerkorpsen ten belope van 2.850 euro (= niet aangepast bedrag zoals vermeld in de wetgeving) vrijgesteld zijn voor belasting. Een vrijstelling houdt in dat men van de normaal in aanmerking te nemen inkomsten het vrijgestelde bedrag aftrekt alvorens het te toetsen aan de wettelijk vastgestelde grens. Dit standpunt werd door de FPD uiteindelijk ook ingenomen. De terugvordering van 22.512,54 euro werd na een onderzoek, dat maar liefst 11 maanden in beslag heeft genomen geannuleerd. De maandelijkse inning van de schuld was al die tijd blijven doorlopen. De Ombudsdienst Pensioenen werkt niet enkel curatief door een probleem op te lossen door middel van bemiddeling, doch hecht er ook belang aan dat alle gepensioneerden op gelijke wijze behandeld worden. Dit kan bijvoorbeeld bekomen worden doordat de pensioendienst bij een foutieve toepassing van de wetgeving nieuwe instructies geeft aan zijn medewerkers. In dit kader antwoordde de FPD aan de Ombudsdienst Pensioenen dat er een nota opgesteld is met als doel een uniforme werkwijze te hanteren. Teneinde een correcte controle uit te voeren wordt voortaan de individuele rekening bij de gepensioneerde die nog verder werkt als vrijwillige brandweerman opgevraagd. Tevens deelde de FPD aan de Ombudsdienst Pensioenen mee dat 8 dossiers herzien werden. Zoals uit het zesde dossier blijkt is ook aan gepensioneerden in het verleden foutief uitgelegd hoe de inkomsten als vrijwillige brandweerman in aanmerking genomen werden. Door bemiddeling van de Ombudsman Pensioenen werd de verkeerde informatie verbeterd. Klacht zeven betrof een dossier waarbij de terugvordering van het pensioen van een vrijwillige brandweerman eveneens na tussenkomst van de Ombudsman Pensioenen heronderzocht werd daar de Ombudsman Pensioenen had vastgesteld dat de individuele rekening, zijnde een cruciaal element om het dossier ten gronde te kunnen onderzoeken, niet was opgevraagd door de FPD.

In het achtste dossier werd het werknemerspensioen van een gepensioneerde door de FPD voor 6 maanden met 93% verminderd. De gepensioneerde was in het kader van de strijd tegen het coronavirus als zelfstandige werkzaam in een vaccinatiecentrum. Wanneer de gepensioneerde een klacht indiende bij de klachtendienst van de FPD werd de correctheid van de terugvorderingsbeslissing bevestigd. Betrokkene contacteerde nadien de Ombudsdienst Pensioenen. Deze stelde vast dat de FPD ten onrechte geen onderzoek had ingesteld of de inkomsten voortvloeiden uit een activiteit die was aangevat in de zorgsector tijdens de coronacrisis waardoor de inkomsten niet beperkt dienden te worden tot een toegelaten grensbedrag. Op vraag van de Ombudsman Pensioenen werd een heronderzoek gevoerd. Het onderzoek begon met een vergissing waardoor aan betrokkene die werkte als zelfstandige vragen over een activiteit als werknemers gesteld werden en werd gevraagd een attest van de werkgever dat de tewerkstelling in het kader van de strijd tegen het coronavirus bevestigde af te leveren. Nadien lag een onderzoek nog een paar maanden stil. Dit terwijl de pensioenschuld verder geïnd werd. De bemiddeling van de Ombudsman eindigde in de bevestiging dat het pensioen ten onrechte teruggevorderd was.

In een negende dossier vroeg een toekomstig gepensioneerde vanaf welke datum hij een loopbaan van 45 jaren heeft. De FPD antwoordt hem dat hij vanaf 1 mei 2017 een loopbaan heeft van 45 jaren. Dit antwoord was echter gebaseerd op het vermoeden dat betrokkene zijn tewerkstelling verderzette aan het arbeidsritme dat hij had op het moment dat hij de vraag aan de FPD stelde. Immers de determinerende gegevens over de

tewerkstelling om op de vraag te kunnen antwoorden waren op het moment van de vraag niet voorhanden. Er moest dus met een vermoeden gewerkt worden. Doch het feit dat bij het verstrekken van het antwoord met een vermoeden gewerkt werd, werd niet gecommuniceerd aan betrokkene. Betrokkene besluit dan ook vanaf 1 mei 2017 zijn pensioen te laten uitbetalen daar hij gelet op de loopbaan van 45 jaren op de ingangsdatum van zijn vervroegd pensioen onbeperkt mag bijverdienen. Toen de FPD de informatie ontving dat de loopbaan geen 45 jaren telde werd deze informatie niet aan betrokkene meegedeeld. Op 21 augustus 2023 ontvangt de gepensioneerde een beslissing waarbij zijn pensioen voor het jaar 2021 teruggevorderd wordt. Hij moet 17.098,09 euro terugbetalen. De FPD had immers vastgesteld dat op de ingangsdatum van zijn pensioen hij geen 45 loopbaanjaren telde en hij dus niet onbeperkt mocht bijverdienen. Het vermoeden dat gehanteerd werd door de FPD dat betrokkene aan hetzelfde ritme zou verder werken als op het moment dat hij aan de FPD vroeg of hij 45 jaren had op de ingangsdatum van zijn pensioen klopte dus niet. Doch de FPD heeft de gepensioneerde niet geïnformeerd dat bij de registratie van de effectieve loopbaangegevens voor 2017 de effectieve tewerkstelling minder was dan vermoed. Gelet op het geschonden gewettigd vertrouwen vroeg de Ombudsman Pensioenen de terugvorderingsbeslissing te annuleren. De FPD ging hierop in. De betrokkene diende de schuld van 17.098,09 euro niet terug te betalen. De Ombudsman Pensioenen begrijpt echter wel dat het voor de FPD bij het beantwoorden van de vraag of er 45 jaren zullen bewezen zijn op de ingangsdatum van het pensioen de FPD enkel van een vermoeden kan uitgaan. Doch dit dient dan ook wel duidelijk gecommuniceerd te worden wil men de hoger vermelde problematiek voorkomen.

In een aantal van de geciteerde dossiers is er sprake van een foutieve toepassing van de wetgeving die grote pensioenschulden bij de betrokken gepensioneerde teweeg bracht. Een grote pensioenschuld kan het leven van de gepensioneerde drastisch wijzigen en veroorzaakt vaak verwondering en/of angst. Meermaals brengt het onverhoeds geld opeisen de gepensioneerde zelfs in ernstige (financiële) problemen. De Ombudsman Pensioenen vindt dat in dergelijke gevallen het aanbieden van verontschuldigen -wat niet in alle gevallen gebeurd is- gepast is. En al zeker wanneer zoals in het vijfde dossier, ondanks de melding van de gepensioneerde dat zijn pensioen ten onrechte was teruggevorderd, de FPD 11 maanden nodig had om dit onderzoek af te ronden. De FPD engageert zich voortaan alerter te zijn in het kader van het aanbieden van excuses.

Achterstallen ontvangen in een kalenderjaar tijdens dewelke de beroepsactiviteit al was stopgezet niet meer in aanmerking genomen om na te gaan of het supplement minimum bij overheidspensioen kan behouden blijven

DOSSIER 37364 EN 38263

De feiten

De heer Dierickx geniet een pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid dat aangevuld wordt met een supplement minimumpensioen.

Hij vatte een beroepsactiviteit aan vanaf 1 oktober 2020.

Voor het volledige jaar 2020 en 2021 diende hij het supplement minimum terug te betalen daar hij vanaf oktober 2020 een beroepsactiviteit had aangevat en op jaarbasis de inkomsten uit deze beroepsactiviteit meer bedroegen dan 1.037,10 euro in 2020 en meer dan 1.057,81 euro in 2021. Ook voor de maanden dat hij nog niet actief was in 2020 diende hij zijn supplement minimum terug te betalen.

De FPD vordert hem tevens het supplement minimum voor het jaar 2022 terug omdat hij volgens de gegevens in de individuele pensioenrekening inkomsten uit een beroepsactiviteit ontvangen heeft. De heer Dierickx kan met dit laatste niet instemmen omdat hij elke beroepsactiviteit op het einde van het jaar 2021 heeft stopgezet, net om te voorkomen dat hij zijn supplement minimum voor het jaar 2022 zou verliezen.

Bedenkingen

De cumulatie van een rustpensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit wordt geregeld door de programmawet van 28 juni 2013. In toepassing van die wet is een beroepsactiviteit, elke activiteit die beroepsinkomsten kan opleveren. Artikel 76, 2° van deze wet stelt dat onder beroepsinkomsten moet worden verstaan:

“de inkomsten bedoeld in artikel 23, § 1, 1°, 2° of 4°, of in artikel 228, § 2, 3° of 4°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, gecoördineerd door het koninklijk besluit van 10 april 1992 en bekrachtigd bij de wet van 12 juni 1992, zelfs indien ze door een tussenpersoon worden verworven, en alle gelijkaardige inkomsten verworven in een vreemd land of bij een instelling van internationaal publiek recht.”

De Ombudsman Pensioenen stelt in de individuele rekening van betrokkene vast dat er in 2022 geen gewerkte of gelijkgestelde dagen werden genoteerd. De Ombudsman Pensioenen stelt evenwel ook vast dat er voor het jaar 2022 inkomsten genoteerd werden die voortvloeien enerzijds uit een premie voor voltijdse arbeid en anderzijds uit een vakantiegeld als arbeider. Het zijn deze inkomsten die de FPD in toepassing van de wet van 28 juni 2013 in aanmerking neemt bij het onderzoek inzake cumulatie van het minimumpensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit.

Deze inkomsten die in totaal 2.824,25 euro bruto bedragen, liggen onder de jaargrens die toepasselijk is voor personen die wegens lichamelijke ongeschiktheid gepensioneerd zijn (24.937 euro bruto per jaar).

Echter, de heer Dierickx geniet een minimumpensioen. Het gewaarborgd minimum in de openbare sector wordt geregeld door de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen.

Wanneer het rustpensioen lager is dan het bedrag van het gewaarborgd minimum dan wordt het rustpensioen verhoogd met een supplement minimum. De cumulatie van dit supplement met inkomsten uit een beroepsactiviteit is aan bijzondere regels verbonden.

Artikel 123 van deze wet stelt:

“De uitbetaling van het uit de toepassing van de artikelen 120 en 121 voortvloeiende supplement wordt stopgezet tijdens de kalenderjaren gedurende welke de gepensioneerde om het even welke winstgevende activiteit uitoefent die hem een jaarlijks bruto-inkomen oplevert dat gelijk is aan of hoger is dan 607,59 EUR (onze toevoeging: spilindex 138,01 – bedrag in 2022: 1.100,59 euro).”

De Ombudsman Pensioenen stelde vast dat artikel 123 specifiek voorziet dat het supplement minimum wordt stopgezet voor het ganse kalenderjaar als betrokkene gedurende dat jaar een beroepsactiviteit uitoefende waarvan het inkomen een specifieke grens overschrijdt. Hij vroeg dan ook aan de FPD om het dossier opnieuw na te kijken.

In eerste instantie weigert de FPD het dossier te herzien. De FPD antwoordt dat hij zowel voor de cumulatie van een beroepsactiviteit met het pensioenbedrag berekend op basis van de loopbaan als de cumulatie van een beroepsactiviteit met een supplement gewaarborgd minimum streeft naar een uniforme werkwijze. Daarom houdt hij rekening met de inkomsten die ontvangen zijn in een welbepaald jaar.

Dit is uiteraard niet in overeenstemming met de wetgeving. Bovendien hebben personen die een supplement minimum genieten geen groot pensioen en is het vanuit sociaal oogpunt moeilijk te verdedigen dat als zij elke beroepsactiviteit stopzetten om het supplement minimum te kunnen behouden zij dit supplement alsnog verliezen door inkomsten die betrekking hebben op een ander kalenderjaar. Zij hebben geen invloed op de datum waarop die voordelen gestort worden.

De heer Dierickx verwoordt het als volgt: “Ik deed niets in 2022 wat niet mocht, verdiende niets bij, kreeg plotseling een inkomsten van het jaar ervoor. Wie neemt het hier eens voor mij op?”

Conclusie 1: na bemiddeling correcte toepassing van de wetgeving

De verdere bemiddeling gaf wel resultaat.

De schuld voor het jaar 2022 vervalft. De heer Dierickx moet geen 11.082,45 euro terugbetalen. Dit is een ganse opluchting voor de heer Dierickx.

De FPD past na bemiddeling de wet wel correct toe. Hij zal voor wat betreft de cumulatie van een supplement minimum met inkomsten uit een beroepsactiviteit geen rekening meer houden met de inkomsten die betrokkenen in een bepaald kalenderjaar hebben ontvangen maar die nog betrekking hebben op een beroepsactiviteit die zij in een eerder kalenderjaar hebben uitgeoefend.

Op deze wijze werd een horde weggenomen die een gepensioneerde zou kunnen tegenhouden om tijdens zijn pensionering (ook en misschien nog meer bij een pensioen wegens arbeidsongeschiktheid) opnieuw een beroepsactiviteit uit te oefenen. De angst om het supplement minimum te verliezen (wat voor een inkomensgarantie moet zorgen) ingevolge het ontvangen van een achterstallige premie op een moment dat er geen beroepsinkomsten meer zijn werd zo weggewerkt.

Conclusie 2: dienen de hordes om terug te werken indien men een minimumpensioen in de openbare sector geniet (onder andere bij een pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid) niet weg gewerkt te worden?

Het opnieuw aan de slag gaan wanneer men een minimumpensioen in de openbare sector (al dan niet wegens lichamelijke ongeschiktheid) geniet is erg moeilijk. Zowel het opstarten als het stopzetten van een activiteit is niet éénvoudig. De inkomsten die nog mogen bijverdiend worden, worden immers door de toekenning van het supplement minimum op jaarbasis getoetst aan een laag toegelaten grensbedrag (1.100,59 bruto per jaar in 2022). Dit ondervond niet alleen de heer Dierickx doch ook de gepensioneerde uit dossier 38263.

Artikel 123 van de wet van 26 juni 1992 luidt immers als volgt: *“De uitbetaling van het uit de toepassing van de artikelen 120 en 121 voortvloeiende supplement wordt stopgezet tijdens de kalenderjaren gedurende welke de gepensioneerde om het even welke winstgevende activiteit uitoefent die hem een jaarlijks bruto inkomen oplevert dat gelijk is aan of hoger is dan 607,59 (1.100,59 euro in 2022).”*

Wanneer men in de loop van het kalenderjaar een beroepsactiviteit aanvat (wat meestal het geval is daar men voor het opstarten van een beroepsactiviteit afhankelijk is van het aanbod op de arbeidsmarkt) moet men nagaan of op jaarbasis de inkomsten uit de beroepsactiviteit wel opwegen tegen het (eventuele) verlies aan pensioen, niet enkel voor de maanden dat men werkt doch ook voor de maanden dat men niet werkte. Doch met het feit dat de inkomsten beoordeeld worden op jaarbasis dient elke gepensioneerde die nog werkt rekening te houden.

Echter wie op basis van zijn tewerkstelling maar een klein ambtenarenpensioen geniet (daar er maar een korte loopbaan was als vastbenoemde ambtenaar met lage inkomsten, wat onder andere het geval kan zijn bij een pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid) en hierdoor een supplement minimum krijgt dient erg op te letten. Er moet immers rekening gehouden worden met de combinatie van het geringe bedrag dat nog mag bijverdiend worden (slechts 1.100,59 euro op jaarbasis) naast het supplement minimum en het feit dat bij het wegvallen van het supplement minimum (hier is niet voorzien in een proportionele vermindering in verhouding tot de overschrijding zoals inzake werken naast pensioen) een serieuze verlaging van zijn pensioenbedrag optreedt. Het stopzetten van een beroepsactiviteit naast een pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid is daarenboven soms nog afhankelijk van de medische toestand van de gepensioneerde.

De heer Dierickx meldde zo dat hij een kleine medische herval gehad heeft waardoor zijn beroepsactiviteit is stopgezet. Hij verwoordt het als volgt: *“De regelgeving in mijn geval klopt gewoon niet en ontnemt me de levenskansen tot geluk. Het is verwoestend te moeten vaststellen dat een regel zoals deze nog niet hervormd is tot een begripvollere leefbaarheid. Mentaal is het al zwaar genoeg voor een gepensioneerde ambtenaar te moeten vaststellen dat er geen enkele begeleiding is betreffende een nieuwe loopbaan of een ondersteuning betreffende de levensstandaard ... Mentaal, wat een slag. Alsof opnieuw willen opstaan uit een benarde situatie niet moeilijk genoeg is.”*

Dit belet natuurlijk niet dat de wetgever ervoor opteert dat het integraal genot van een supplement minimumpensioen aan banden gelegd wordt voor wie terug aan de slag gaat.

Doch dergelijke wetgeving (een klein bedrag dat men nog mag bijverdienen in combinatie met het volledig -en derhalve niet een proportionele vermindering- verlies op jaarbasis van het supplement minimum) is een horde om terug aan het werk te gaan en is bijgevolg niet bevorderlijk om een tewerkstellingsbeleid te voeren waarbij men de werkzaamheidsgraad wil optrekken.

In dit kader verwijst de Ombudsman Pensioenen tot slot naar zijn oproep uit het Jaarverslag 2014 p. 58. De Ombudsdienst Pensioenen heeft toen zijn signaalfunctie vervuld en de vraag gesteld of het pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid voor ambtenaren in zijn huidige vorm voor de ambtenaren in de 21ste eeuw nog wel in alle gevallen te rechtvaardigen is en of er niet kan gedacht

worden aan een creatief en beter alternatief. Meer in het bijzonder dat terug aan de slag gaan voor wie een pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid geniet niet bemoeilijkt wordt.

Personeelsschaarste in het onderwijs: tijdelijke uitzondering op verplichting als vervroegd gepensioneerde inkomsten te moeten beperken

DOSSIER 37594 - 38822

De feiten

Mevrouw Bastiaensen geniet sedert 1 december 2021 een rustpensioen als vastbenoemde onderwijzers van 2.388,76 bruto per maand.

Daarnaast geniet mevrouw Bastiaensen sedert 1 december 2021 nog een klein rustpensioen als werknemer ten bedrage van 1,14 euro bruto per maand.

Einde januari 2022, na haar activiteit als vastbenoemde in het onderwijs te hebben stopgezet einde november 2021, hervat zij een activiteit als onderwijzeres. Dit maal als contractueel.

Vooraleer ze deze activiteit aanvatte had mevrouw Bastiaensen telefonisch contact opgenomen met de Federale Pensioendienst teneinde zeker te zijn dat ze de inkomsten uit haar beroepsactiviteit als onderwijzeres niet diende te beperken tot het toegelaten grensbedrag. Ze meldde in haar klacht dat ze vriendelijk te woord gestaan werd en dat haar werd meegedeeld dat zuivere onderwijstaken van 1 januari 2022 tot en met juni 2022 niet in aanmerking genomen werden om na te gaan of ze te veel verdiend had naast haar pensioen.

Op 28 februari 2023 ontving zij een terugvorderingsbeslissing. Hierop stond vermeld dat zij een beroepsactiviteit mocht uitoefenen tijdens haar pensionering doch de inkomsten uit deze beroepsactiviteit in het jaar 2022 8.634 euro bruto per jaar niet mochten overschrijden. Als de beroepsinkomsten het toegelaten grensbedrag overschrijden wordt het pensioen verminderd met het hetzelfde percentage als het overschrijdingspercentage. Vermits zij in het jaar 2022 31.647,73 euro aan beroepsinkomsten had, was de toegelaten grens met 100% overschreden. Bijgevolg moet het pensioen met 100% verminderd worden.

Zij moest 29.603,81 euro terugbetalen.

De dag van de ontvangst van de terugvorderingsbeslissing contacteert mevrouw Bastiaensen een journalist.

Deze journalist op zijn beurt contacteert de Ombudsman Pensioenen. De journalist deelt mee gecontacteerd te zijn door een gepensioneerde met de melding ten onrechte een terugvordering van haar pensioen gekregen te hebben. De journalist vroeg tevens of de Ombudsdienst Pensioenen kennis had van een structureel probleem inzake foutieve terugvorderingen naar aanleiding van de uitzonderingsmaatregelen inzake werken naast pensioen teneinde het personeelstekort in het onderwijs op te vangen.

De Ombudsman Pensioenen meldt aan de journalist geen weet te hebben van een structureel probleem. Hij meldt de journalist dat de betrokkene de Ombudsdienst Pensioenen kan contacteren zodat deze het nodige zal doen voor het onderzoek van de klacht.

Diezelfde dag nog neemt mevrouw Bastiaensen contact op met de Ombudsdienst Pensioenen. Wij citeren: "Toen ik vandaag het bericht binnenkreeg van de pensioendienst met de boodschap dat ik over 2022 mijn pensioen aan 100% moet terugbetalen...stond het huilen me nader dan het lachen.

Ik heb me steeds geïnformeerd over mijn rechten en plichten als vroeggepensioneerde die in het onderwijs mee insprong vanaf eind januari 2022 tot op heden wegens het personeelstekort door onder andere corona.

Meermaals gebeld naar de pensioendienst –dienst cumulatief– die me steeds vriendelijk te woord stond en me onder andere meegaven dat zuivere onderwijstaken van 01/01/2022 t/m 30/06/2022 niet meetelden om het cumulbedrag te bepalen en dat een verlenging er zat aan te komen.

Deze verlenging, van 01/07/2022 t/m 31/12/2022, verscheen uiteindelijk in het Belgisch Staatsblad van 30/11/2022. Na een grondige analyse van de teksten was ik er vrij gerust in dat ook de rest van het jaar in orde was voor de vrijstelling.

NIET DUS.

En blijkbaar ben ik niet de enige jonggepensioneerde in het onderwijs die vandaag deze slechtnieuws brief heeft ontvangen.

Kunt u me uitleggen waarom de wet ineens niet meer geldig is?”

Een half uur later dient mevrouw Bastiaensen een klacht in bij de klachtendienst van de FPD. Deze luidt als volgt: “Zeer tot mijn ontsteltenis mag ik vandaag uw hierboven genoemde brief ontvangen. Dit moet op een vergissing/misverstand berusten. De beroepsactiviteit die ik in 2022 heb uitgeoefend waren enkel en alleen onderwijstaken in het lager en secundair onderwijs die specifiek aangevat werden in het kader van de wet van 7 mei 2020 houdende uitzonderlijke maatregelen met betrekking tot de COVID-19 pandemie. Precies vanwege deze uitzonderlijke maatregelen zou de cumulregeling niet van toepassing zijn, in eerste instantie voor een periode tot 30/06/2022. Deze termijn werd later verlengd tot 31/12/2022 met de aanvullende wet van eind 2022 (ondertekend onder meer door Mevrouw de Minister, K. Lalieux). Om mijn gemoedsrust niet onnodig te belasten, alvast bedankt om mij hieromtrent spoedig uw feedback te willen bezorgen per mail.”

Bedenkingen

De Ombudsman Pensioenen stelt vast dat de klacht onontvankelijk is daar de pensioendienst nog niet de mogelijkheid gekregen had te antwoorden op de klacht van mevrouw Bastiaensen.

De Ombudsman Pensioenen stuurde de klacht dan ook door aan de pensioendienst om deze te behandelen. Louter informatief en teneinde de klachtenbehandelaar bij de FPD reeds zoveel mogelijk nuttige informatie voor behandeling van de klacht te verstrekken wees de Ombudsman Pensioenen in de doorzending van de klacht ook naar de wet van 20 november 2022 houdende maatregelen aangaande de personeelsschaarste in het onderwijs. Deze wet bepaalt dat de inkomsten uit beroepsactiviteit in het onderwijs tot 31 maart 2023 vrijgesteld zijn op voorwaarde dat de betrokkene reeds een activiteit had aangevat of uitgebreid in het kader van de coronamaatregelen en deze nu voortzet in het kader van het aanpakken van de personeelsschaarste in de zorgsector en in het onderwijs of dat de betrokkene deze activiteit aanvat of uitbreidt in het kader van het aanpakken van de personeelsschaarste in de zorgsector en in het onderwijs. Daarenboven moet het gaan om effectieve onderwijstaken in het kleuter, lager of secundair onderwijs. Deze wet is in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd op 30 november 2022.

De Ombudsman Pensioenen wees erop dat betrokkene eind januari 2022 een nieuwe onderwijstaak als contractuele onderwijzeres in het lager onderwijs had aangevat. In het eerste kwartaal van 2022 waren er slechts 17 werkdagen geregistreerd in een vijfdagen week.

De Ombudsman meldde nog dat in artikel 18 wordt gesteld dat voor de cumulatief van pensioenen *“met inkomsten uit een beroepsactiviteit geen rekening gehouden wordt met inkomsten uit een beroepsactiviteit uitgeoefend door de gerechtigde van de uitkering of zijn echtgenote voor zover die inkomsten voortvloeien uit een beroepsactiviteit die aangevat of uitgebreid werd in het kader van de wet van 7 mei 2020 houdende uitzonderlijke maatregelen in het kader van de COVID-19-pandemie inzake pensioenen, aanvullende pensioenen en andere aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid en voor zover die inkomsten voortvloeien uit een beroepsactiviteit uitgeoefend in een van de sectoren, instellingen of diensten bepaald in artikel 2 van de wet of in artikel 3/1, lid 1,1°, 2° en 3°, van de voormelde wet van 7 mei 2020.”*

Reeds op 2 maart 2023 kreeg mevrouw Bastiaensen het verlossende antwoord van de FPD. De FPD bevestigde haar dat de uitzonderlijke maatregel waardoor iemand die een onderwijsactiviteit opstart om de personeelsschaarste op te vangen in het onderwijs op haar van toepassing was. Zij dient geen rekening te houden met de terugvorderingsbeslissing van 28 februari 2023. Tevens bood de FPD zijn excuses aan.

Doordat de controle plaats vindt op basis van de kwartaalaangiften inzake Dmfa en gelet op het feit dat er gedurende zowel het laatste kwartaal van 2021 als het eerste kwartaal van 2022 beroepsinkomsten waren had de FPD niet vastgesteld dat het niet om het verderzetten van een beroepsactiviteit doch om een hervatting van de beroepsactiviteit eind januari 2022 ging (er was immers een stopzetting van activiteit gedurende de maand december 2021).

In het dossier zat tevens een verklaring van de directeur van een school dat ze van 7 maart 2022 tot 31 maart 2022 opnieuw aan de slag gegaan was. Tevens zat er een verklaring in van een directeur van een andere school dat ze sedert 30 maart 2022 als onderwijzer aan de slag was in het kader van het wegwerken van de leerachterstand die de leerlingen opgelopen hadden.

Het betrof dus een punctuele fout en geen structureel probleem zoals mevrouw Bastiaensen in haar klacht deed uitschijnen.

De Ombudsman Pensioenen heeft de journalist nog eens bevestigd dat er geen structureel probleem was. Op deze manier is kunnen vermeden worden dat er een alarmerend bericht in de pers verscheen naar aanleiding van een punctuele fout.

Dat de brief met de vraag of er een activiteit was aangevat of uitgebreid in het kader van de strijd tegen het coronavirus of personeelsschaarste in het onderwijs normaal wel verstuurd wordt blijkt uit dossier 38822. Doch hier had de heer De Baere niet geantwoord op de vraag of het al dan niet een hervatting van de beroepsactiviteit van zijn echtgenote, met name een onderwijzende taak in het kleuter, secundair of lager onderwijs betrof in het kader van de strijd tegen het coronavirus of de personeelsschaarste in het onderwijs.

We merken op dat de FPD zelf in het bezit was van het gegeven dat de echtgenote van de heer De Baere een beroepsactiviteit had aangevat in 2022. De beroepsactiviteit stond gekwalificeerd onder de rubriek “interim onderwijzend personeel”.

Indien de inkomsten van de echtgenote van de heer De Baere niet volgden uit een hervatting van de beroepsactiviteit, met name effectief onderwijzende taken in het kleuter, secundair of lager onderwijs in het kader van de strijd tegen het coronavirus of de personeelsschaarste in het onderwijs, overschreden ze de toegelaten grens. Het gezinspensioen van de heer De Baere zou dan moeten herleid worden naar een pensioen als alleenstaande.

In de brief van de FPD stond vermeld dat binnen de 30 dagen diende verklaard te worden dat de activiteit in het kader van de strijd tegen het coronavirus of wegens de personeelsschaarste in het onderwijs was aangevat en uitgebreid en dat het effectief onderwijzende taken in het kleuter, secundair of lager onderwijs betrof. Dit diende bevestigd te worden door de werkgever.

Vermits de heer De Baere niet antwoordde op de brief werd het gezinspensioen omgezet van een gezinspensioen naar een pensioen als alleenstaande.

In zijn bemiddeling wees de Ombudsman Pensioenen betrokkene op het belang om mee te werken aan het onderzoek.

Na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen vulde de heer De Baere de brief in (effectieve aanvatting door zijn echtgenote van een onderwijzende taak in het secundair onderwijs in het kader van de personeelsschaarste in het onderwijs met bevestiging door haar werkgever) en werd de terugvordering voor het jaar 2022 geannuleerd.

Voor 2023 blijft de omzetting van het gezinspensioen naar een pensioen als alleenstaande gehandhaafd: mevrouw De Baere had immers (zonder de beroepsinkomsten van kwartaal 4 in aanmerking te nemen) de grens beroepsinkomsten van 9.236 euro al ver overschreden.

Een pensioenschuld ten bedrag van 6.420,13 euro voor het jaar 2022 werd geannuleerd.

Ook al is de terugvordering te wijten aan een nalatigheid van de gepensioneerde om de brief betreffende de personeelsschaarste in het onderwijs in te vullen, doch kan de vraag gesteld worden of na het verstrijken van de door de FPD zelf vastgestelde termijn van 30 dagen om een verklaring af te leggen,

één maal een herinnering versturen hier niet gepast geweest was. Dit gelet op het feit dat de FPD zelf in het bezit was het gegeven dat de echtgenote van de heer Baere een beroepsactiviteit had aangevat in 2022 en deze beroepsactiviteit gekwalificeerd stond onder de rubriek “interim onderwijzend personeel”.

Artikel 11 van het Handvest van de Sociaal Verzekerde stelt immers dat de instelling van sociale zekerheid uit eigen beweging alle ontbrekende inlichtingen om de rechten van de sociaal verzekerde te kunnen beoordelen verzamelt. Wanneer men informatie van de sociaal verzekerde nodig heeft en deze niet bekomt bepaalt dit artikel uit het Handvest dat men een herinnering verstuurt alvorens een beslissing te treffen.

Wanneer betrokkene na het ontvangen van de pensioenbeslissing, met name op 2 augustus 2023, telefonisch zijn beklag deed bij de FPD, kreeg hij naar eigen zeggen niet te horen dat de oorzaak gelegen was in het niet antwoorden op de brief van de FPD betreffende de personeelsschaarste in het onderwijs en dat het alsnog invullen van de brief zou kunnen leiden tot de annulering van de terugvordering. Van het telefoongesprek werd geen samenvatting vermeld door de FPD.

In dit kader herhaalt de Ombudsman Pensioenen zijn oproep verwoord in het hoofdstuk pensioenschulden uit het Jaarverslag 2021 op pagina 55 en volgende. De Ombudsman Pensioenen stelde toen vast dat in vele gevallen een gepensioneerde wel een signaal geeft dat er volgens hem iets misgelopen is of een twijfel uitdrukt, doch kan hij niet exact –bijvoorbeeld verwijzende naar de wetgeving en de te volgen procedures of met alle tegenbewijzen in de hand– duiden waar het volgens hem misliep. Kortom hij heeft de klok wel horen luiden, doch weet de klepel niet hangen. Daarom adviseert de Ombudsman Pensioenen in dergelijke gevallen deze klachten, zelfs wanneer deze telefonisch geuit worden, grondig te onderzoeken en het terugvorderingsproces helemaal na te kijken op eventuele fouten of onvolmaaktheden.

Werken als onthaalouder

DOSSIER 37554

De feiten

De heer Strijbos geniet sedert 1 april 2020 een rustpensioen als werknemer op basis van het gezinsbedrag van 19.448,20 euro bruto per jaar.

Met zijn brief van 31 maart 2023 deelt de Federale Pensioendienst hem mee dat hij vanaf 1 april 2020 geen aanspraak kan maken op het gezinspensioen doch slechts op het pensioen als alleenstaande. De FPD deelde hem verder mee dat hij als gevolg hiervan een schuld had van 12.299,79 euro.

De heer Strijbos is hierover verwonderd daar zijn echtgenote werkte als onthaalouder en neemt contact op met de FPD maar daar wordt hem meegedeeld dat de beroepsactiviteit van zijn echtgenote de toekenning van het gezinspensioen verhindert.

Ontgoocheld neemt hij contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

In de pensioenregeling voor werknemers kan het pensioen toegekend worden op basis van het gezinsbedrag of op basis van het bedrag als alleenstaande. Het alleenstaande pensioen is in principe gelijk aan 80% van het gezinspensioen. Het gezinspensioen wordt toegekend aan de gehuwde werknemer wiens echtgenote geen eigen inkomsten (inkomsten uit een beroepsactiviteit, ziekte en/of werkloosheidsuitkeringen, pensioen, ...) heeft. Het pensioen op basis van het gezinsbedrag is een afgeleid recht. Het gezinspensioen werd in het leven geroepen om voldoende sociale bescherming te bieden aan de thuiswerkende vrouwen. Het gezinspensioen is dus voordeliger dan het alleenstaande pensioen maar is wel degelijk bestemd voor het echtpaar.

Een pensioengerechtigde of zijn echtgenote mag een beroepsbezigheid uitoefenen mits voorafgaande verklaring en voor zover het beroepsinkomen uit deze bezigheid bepaalde grenzen niet overschrijdt¹.

¹ Deze beperking is niet meer van toepassing vanaf 1 januari van het jaar waarin de wettelijke pensioenleeftijd is bereikt.

Op basis van de afgelegde verklaringen zal de pensioenadministratie al dan niet het gezinspensioen toekennen en uitbetalen.

Als een van beide partners een gezinspensioen geniet en de beroepsinkomsten van de andere partner overschrijden voor een kalenderjaar het toegelaten bedrag, dan wordt voor dat jaar het gezinspensioen herleid tot het pensioen als alleenstaande. In dit geval wordt geen enkel overschrijdingspercentage getolereerd.

De Federale Pensioendienst kan deze beroepsinkomsten pas enige tijd na verloop van het betreffende loopbaanjaar controleren op de toegelaten grens. De gepensioneerde en/of zijn echtgenote dienen deze beroepsinkomsten voor het lopende jaar zelf, samen met de werkgever, te toetsen aan de toegelaten grenzen.

Tijdens een controle van de beroepsinkomsten oordeelde de FPD dat de inkomsten van de echtgenote vanaf 1 april 2020 (de ingangsdatum van zijn rustpensioen) de wettelijk toegelaten grens overschreden en er werd dan ook een nieuwe beslissing getroffen. Het gezinspensioen werd met terugwerkende kracht tot 1 april 2020 teruggebracht naar het bedrag als alleenstaande en de teveel ontvangen bedragen werden hem teruggevorderd.

Tijdens ons nazicht stelden wij echter vast dat zijn echtgenote een activiteit als onthaalouder had uitgeoefend onder het sui generis statuut.

Er zijn onthaalouders die werken als zelfstandigen, andere als werknemer² en sinds 1 april 2003 bestaat er ook een sui generis sociaal statuut.

Dit laatste houdt in dat onthaalouders die werken onder een erkende dienst voor opvanggezinnen enkel en alleen een onkostenvergoeding op basis van de geleverde kinderopvangdagen genieten en dus geen loon ontvangen. De onkostenvergoeding is belastingvrij. Dat de echtgenote van de heer Strijbos geen loon ontvangen had kon ze aantonen met haar aanslagbiljet van de fiscus.

Een onthaalouder “sui generis” is een natuurlijke persoon die aangesloten is bij een door een Gemeenschap erkende dienst voor de opvang van kinderen in een woning voor de opvang in gezinsverband en die niet verbonden is door een arbeidsovereenkomst met deze dienst. De erkende opvangdienst wordt als werkgever van de onthaalouder beschouwd.

De onthaalouders komen in aanmerking voor vergoedingen wegens ziekte, arbeidsongeschiktheid, beroepsziekten en arbeidsongevallen. Bovendien zullen zij genieten van kinderbijslag en rechten op pensioen opbouwen. Zij zullen ook recht hebben op een vergoeding wanneer bij hen ingeschreven kinderen afwezig blijven wegens redenen, onafhankelijk van de wil van de onthaalmoeder (opvanguitkering).

In het kader van werken naast pensioen wordt bepaald voor welke beroepsactiviteiten de inkomsten moeten beperkt worden tot de toegelaten grens.

Artikel 64 van het Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers bepaalt immers in §1 dat “Voor de toepassing van de artikelen 10 en 25 van het koninklijk besluit nr. 50 en artikel 3 van de wet van 20 juli 1990 en artikel 5 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 dient onder beroepsarbeid te worden verstaan iedere bezigheid die, naargelang het geval, een in artikel 23, § 1, 1°, 2° of 4° of in artikel 228, § 2, 3° of 4°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, gecoördineerd door het koninklijk besluit van 10 april 1992 en bekrachtigd bij wet van 12 juni 1992 beoogd inkomen kan opleveren, zelfs indien ze door een tussenpersoon wordt uitgeoefend, en iedere gelijkaardige bezigheid uitgeoefend in een vreemd land of in dienst van een internationale of supranationale organisatie”.

Aangezien zijn echtgenote het sui generis statuut geniet en geen beroepsactiviteit uitoefent die een loon oplevert zoals voorzien in de opgesomde artikelen uit de fiscale wetgeving mag deze activiteit dan

² Merk op dat de 619 onthaalouders die in een proefproject dat loopt vanaf 2015 een statuut als werknemer hadden vanaf 1 april 2023 dit werknemersstatuut kunnen behouden.

ook niet in aanmerking genomen worden als een beroepsactiviteit waarvan de inkomsten die eruit voortvloeien het wettelijk toegelaten grensbedrag niet mogen overschrijden.

Wij hebben dan ook op 24 maart 2023 de Federale Pensioendienst hiervan op de hoogte gebracht en gevraagd om het dossier te herzien.

Conclusie

De FPD kon zich hiermee akkoord verklaren en heeft dan ook op 3 mei 2023 een nieuwe beslissing getroffen waarbij hem vanaf 1 april 2020 opnieuw het gezinspensioen werd toegekend. Hierdoor moest de heer Strijbos dan ook de door de FPD aan hem betekende schuld 12.299,79 euro niet terugbetalen.

Werken als vrijwillige brandweerman

DOSSIER 37470 – 38426 – 38716

De feiten

De heer Jackx geniet een overheidspensioen sinds 1 december 2019. Daarnaast werkt hij nog al vrijwillig brandweerman.

Samen met zijn collega gepensioneerde vrijwillig brandweer, de heer Mees, informeert hij zich op voorhand wat er nog mag verdiend worden zonder dat hun pensioen zou verminderd worden.

De heer Mees vraagt op 2 april 2014 aan de FPD of het bedrag dat door een werknemer nog mag bijverdiend worden naast het rustpensioen van een vervroegd gepensioneerde -dat op de site van de FPD vermeld staat- wel of geen rekening houdt met de vrijstelling van inkomsten voor een vrijwillige brandweerman. Kortom moet het bedrag dat de vrijstelling overschrijdt getoetst worden aan het wettelijk toegelaten grensbedrag dat een werknemer mag bijverdienen of moet bij niet respecteren van de vrijstelling het volledige bedrag aan inkomsten -dus inclusief het zonder overschrijding vrijgestelde bedrag- in aanmerking genomen worden.

De FPD antwoordt: “Ik heb het ook even moeten navragen, vandaar dat het wat langer geduurd heeft voor ik kon antwoorden. De inkomsten uit vrijwillige brandweerdiensten zijn vrijgesteld tot 4.290 euro per jaar (dat bedrag is reeds geïndexeerd). Alles wat daarbovenop verdiend wordt, valt onder de gewone cumulatiegrenzen, dus het bedrag waarnaar u hieronder verwijst. Elke activiteit die iemand uitoefent, ook al blijft hij onder de grenzen, moet bij onze dienst cumulatie worden aangegeven.”

Ook de Ombudsdienst Pensioenen ontving op 12 februari 2020 (dossier 34126) een klacht van een gepensioneerde, de heer Faes, die verder werkte als vrijwillig brandweerman en die twijfels had over wat hij nog mocht bijverdienen als vrijwillige brandweerman. In een eerder antwoord van de FPD van 16 september 2019 werd er geen melding gemaakt van een vrijstelling.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft deze vraag doorgestuurd naar de FPD en deze heeft op 18 februari 2020 geantwoord:

“In het geval dat u een activiteit als vrijwillig brandweerman uitoefent, worden de inkomsten hieruit pas in aanmerking genomen als zij het fiscaal vrijgestelde bedrag van € 6.210 euro overschrijden (fiscale vrijstelling voor het kalenderjaar 2020). Dat betekent dat er geen rekening wordt gehouden met de inkomsten tot een bedrag van 6.210 euro en dat de inkomsten die dit vrijgesteld bedrag overschrijden wel in aanmerking komen voor de grens van 5.595,33 euro. Voorbeeld: u ontvangt 10.000 euro uit uw activiteit als vrijwillig brandweerman in het huidige kalenderjaar. Er wordt slechts rekening gehouden met 3.790,00 euro (10.000 euro - 6.210 euro). Aangezien dit lager is dan het grensbedrag van 5.595,33 euro bruto is er geen invloed op uw pensioen.”

Op 23 mei 2022 wordt aan heer Jackx een beslissing verstuurd waarbij zijn pensioen teruggevorderd wordt vanaf de ingangsdatum (1 december 2019) tot en met 31 december 2021 wegens het overschrijden van het wettelijk toegelaten grensbedrag. Wij citeren de beslissing: “In uw geval is het toegelaten grensbedrag 681,00 EUR bruto van 01/12/2019 tot 31/12/2019, 8 393,00 EUR bruto in 2020 en 8 496,00 EUR bruto in 2021 Als uw beroepsinkomen dit toegelaten grensbedrag overschrijdt, verminderen we uw pensioen met hetzelfde percentage als het overschrijdingspercentage. Voor het kalenderjaar

2019 bedragen uw beroepsinkomsten 2 492,00 EUR. Het toegelaten grensbedrag wordt met 100% overschreden. We hadden uw pensioen dus met 100% moeten verminderen. Voor het kalenderjaar 2020 bedragen uw beroepsinkomsten 9 800,86 EUR. Het toegelaten grensbedrag wordt met 17% overschreden. We hadden uw pensioen dus met 17% moeten verminderen. Voor het kalenderjaar 2021 bedragen uw beroepsinkomsten 12 268,44 EUR. Het toegelaten grensbedrag wordt met 44% overschreden. We hadden uw pensioen dus met 44% moeten verminderen. Voor de periode(n) in de tabel hieronder, had uw maandelijks bruto pensioen volgend bedrag moeten zijn:

01/12/2019: 0,00 EUR

01/01/2020: 2.467,16 EUR

01/01/2021: 1.697,88 EUR.”

Op 31 mei 2022 krijgt hij de afrekening van de schuld ingevolge de terugvordering: hij dient 22.512,54 euro terug te betalen aan de FPD.

De heer Jackx doet vervolgens zich baserend op het antwoord dat zijn collega de heer Mees verkregen heeft veelvuldig zijn beklag bij de FPD. Volgens de heer Jackx mag enkel het bedrag dat de vrijstelling overschrijdt getoetst worden aan het wettelijk toegelaten grensbedrag dat een werknemer mag bijverdienen en het dubbel vakantiegeld mag niet aanmerking genomen worden.

Op 31 mei en op 21 juni 2022 staan in zijn dossier telefoonoproepen genoteerd.

Op 27 juni 2022 stuurt betrokkene volgende mail met in bijlage zijn loonstroken aan de FPD: “Ik heb betreffende de terugvordering een aantal opmerkingen. Hierbij wil ik u melden dat deze inkomsten louter en alleen gaan om als brandweervrijwilliger ten dienste van de bevolking te staan. Er wordt gemeld dat ik voor het kalenderjaar waar ik met ingang van 1/12/2019 op pensioen ging het bedrag zou overschreden hebben met 100% Ik heb nochtans duidelijk rekening gehouden met het brutobedrag dat ik mocht verdienen voor de maand december dit was mij ook zo meegedeeld via de pensioendienst (681 euro), voor december was mijn loon de som van 617,28 euro, als bewijsstuk mijn loonstrook van het vierde kwartaal van 2019 waarin duidelijke detaillering staat dat ik dit bedrag verdiende voor de maand december. Maar wat heeft uw dienst gedaan, gewoon het kwartaal gedeeld door 3. Ik denk niet dat dit de bedoeling kan zijn. Wij worden sinds enige tijd gemakkelijksshalve als vrijwilliger uitbetaald per kwartaal terwijl dit voor beroeps per maand is. Gelieve dit dus opnieuw te bekijken. Verder heb ik tot 3x toe informatie genomen bij verschillende personen van de pensioendienst, omdat er voor mij nogal enige twijfel was hoe het nu zat als brandweervrijwilliger. Wij worden namelijk per jaar vrijgesteld van verdienste voor een bepaalde som, zo was deze voor 2020, 6.210 euro en voor 2021, 6.250 euro (zie fiches in bijlage). Men verzekerde mij dat ik bovenop die vrijstelling van 6.210 euro 8.393 euro mocht verdienen, daar heb ik dan ook mee rekening gehouden. Ook toen ik bij het ontvangen van deze brief de dossierbeheerder opbelde dat dit een vergissing moet zijn kon zij mij niet antwoorden en zei dat met de vrijstelling van brandweervrijwilliger rekening gehouden werd. Dan zou ik volgens deze inlichtingen voor 2020 mogen verdienen: 8.393 bruto + 6.210 vrijstelling brandweervrijwilliger Voor 2021 mogen verdienen: 8.496 bruto + 6.250 vrijstelling brandweervrijwilliger. Ik snap ook niet hoe men aan de bedragen van 2020 en 2021 komt kan ik ook hieromtrent wat duidelijkheid en uitleg aub. Ik zou mij als leek in deze materie vermits ik mij liet inlichten door uw diensten, ten zeerste slecht geïnformeerd en misleid voelen mocht deze foutief aan mij doorgespeeld zijn. Het is voor mij steeds een rekenen en puzzelen geweest om dit bedrag ter goeder trouw niet te overschrijden. Ik zou het ten zeerste betreuren dat men als brandweervrijwilliger (waar men op rekt dat hij ten dienste van de bevolking staat) steeds moet weigeren bij elke oproep. In bijlage stuur ik dan ook de detail loonstrook van het vierde kwartaal van 2019, fiche van 2020 en fiche van 2021, individuele rekeningen 2020 en 2021 en bijhorende loonstroken. Gelieve de zaak eens te herbekijken.”

De heer Jackx ontvangt geen antwoord op zijn mail.

Op 17 augustus 2022 telefoneert de heer Jackx opnieuw naar de pensioendienst om een antwoord te bekomen. Tevergeefs.

Op 27 september 2022 gaat de heer Jackx zijn beklag doen in een pensioenpunt. Hij meldde aan de Ombudsdienst Pensioenen uit het antwoord dat hij gekregen had op het pensioenpunt begrepen te hebben dat met het vrijgestelde bedrag geen rekening gehouden wordt en dat het daar bovenop verdiende ook geen probleem stelt zolang de toegelaten grens niet overschreden wordt.

De heer Jackx vroeg van zijn bezoek aan het pensioenpunt een schriftelijke bevestiging te krijgen. In navolging op dit gesprek ontvangt de heer Jackx volgend antwoord: “Een gerechtigde op een rustpensioen en/of overlevingspensioen als werknemer mag een beroepsactiviteit uitoefenen op voorwaarde dat de beroepsinkomsten bepaalde grenzen niet overschrijden. Een activiteit als vrijwilliger, die enkel vergoed wordt met door de fiscus vrijgestelde bedragen, valt niet onder toepassing van artikel 64 van het KB van 21 december 1967 en moet dus niet aangegeven worden bij de FPD. De vergoedingen van vrijwillige brandweerlieden zijn vrijgesteld ten belope van een bedrag van 6.410 euro (2022) ...

Het (enkel) vakantiegeld wordt aangerekend in het jaar waarin het betaald wordt. Het dubbel vakantiegeld wordt niet aangerekend, noch voor de arbeiders, noch voor de bedienden. Voor het jaar waarin het pensioen ingaat wordt het vakantiegeld geproratiseerd (bijvoorbeeld: 5/12 wordt in aanmerking genomen voor iemand die vanaf 1 augustus 2022 in pensioen gaat.)”

Het schriftelijk antwoord is nietszeggend wat betreft de aangekaarte problematiek. Voor wat betreft het vakantiegeld is het wel duidelijk.

Daarom contacteert de heer Jackx op 4 oktober 2022 de FPD opnieuw. Hij krijgt geen afdoend antwoord en wil graag een face tot face gesprek hebben. Doch hierop wordt niet ingegaan.

Op 7 en 10 oktober 2022 telefoneert betrokkene nogmaals met de FPD met de vraag of het bedrag van vrijstelling wel of niet geneutraliseerd wordt alvorens het bedrag te toetsen aan het grensbedrag dat een werknemer naast zijn pensioen mag bijverdienen. Vermits hij nog steeds geen antwoord ontvangt, blijft de heer Jackx aandringen op een antwoord of een afspraak.

Zo telefoneert hij op 14 november en 21 november 2022 nogmaals met de FPD om een afspraak te krijgen. Weer tevergeefs. De heer Jackx meldt dat hij snel een antwoord wenst te krijgen vermits het einde van het jaar nadert en hij graag zou willen weten of hij nog verder kan werken als vrijwillige brandweer.

Op 12 december 2022 belt zijn echtgenote met de vraag haar man te contacteren daar dit zou beloofd zijn. Doch ook dit brengt geen soelaas.

Samenvattend: de heer Jackx nam onmiddellijk nadat hij de terugvorderingsbeslissing gekregen had contact op met de FPD stellende dat volgens hem enkel het bedrag dat het vrijgesteld bedrag overschrijdt in aanmerking mag genomen worden om te toetsen aan het wettelijk vastgesteld grensbedrag. Dit was immers wat volgens de heer Jackx nadien aan hem verteld was tijdens de zitdag. Doch wat hij nadien nooit op papier bevestigd heeft gekregen. Ook meldde hij dat het dubbel vakantiegeld niet mocht in aanmerking genomen worden.

Op 30 januari 2023 contacteert de heer Jackx de Ombudsdienst Pensioenen hopende dat hij via bemiddeling nu eindelijk een antwoord op zijn vraag zou krijgen. Hij wacht immers al 8 maanden op een antwoord. Wij citeren uit de klacht: “Ik ben al meer dan negen maanden van het kastje naar de muur gestuurd. Allemaal beloofden ze om het na te zien. Telkens moest ik zelf terugbellen en was het een aaneenschakeling van wachten en tijdsverlies. Het antwoord was telkens hetzelfde: ik kan of wil hier niet over discuten, het zit bij de experts, het is nog lopende... Een 20 tal geregistreerde en 10 niet geregistreerde telefoons verder ben ik nog niets wijzer, een contactverantwoordelijke snapte het zelf ook niet hoe men aan dit bedrag kwam en gaf zelf toe dat er hier een vergissing moet zijn in verband met die vrijstelling en dat haar collega van het pensioenpunt het bij het rechte eind had. Ze zou ons verder helpen en de juiste personen hierover aanspreken... maar tot op heden geen reactie meer en blijft het stil ook zij geraakte hier niet verder. Ik kon terug niemand meer bereiken.

Ik heb de indruk dat ik hier in een kafkaïaanse toestand ben terecht gekomen. Iedereen weet over de vrijstelling maar niemand kan mij aantonen dat deze bij de verrekening toegepast werd.”

Daarnaast merkte de heer Jackx nog op dat het dubbel vakantiegeld ten onrechte ook meegeteld was. Er was hem immers gemeld op 27 september 2022 dat dit niet zou meetellen.

Dezelfde dag nog contacteert de Ombudsdienst Pensioenen de FPD met het verzoek de terugvordering na te kijken en de Ombudsdienst Pensioenen gedetailleerd in te lichten welke inkomsten in

aanmerking genomen worden. Hiervoor dient natuurlijk de vraag beantwoord te worden of het bedrag dat de vrijstelling overschrijdt getoetst moet worden aan het wettelijk toegelaten grensbedrag dat een werknemer mag bijverdienen of bij niet respecteren van de vrijstelling het volledige bedrag aan inkomsten -dus inclusief het zonder overschrijding vrijgestelde bedrag- in aanmerking moet genomen worden.

De Ombudsdienst Pensioenen krijgt dezelfde dag nog van de FPD te horen dat ze de problematiek grondig aan het onderzoeken zijn. De FPD meldt in het kader van het onderzoek contact opgenomen te hebben met de RSZ daar de controle plaats vindt aan de hand van de Dmfa-aangiftes. Aan de RSZ werd immers informatie gevraagd over de ontvangen Dmfa-aangifte.

Tevens meldt de FPD aan de Ombudsdienst Pensioenen dat de heer Jackx ingelicht is dat het onderzoek lopende is. De Ombudsdienst Pensioenen meldt tevens aan de heer Jackx dat de pensioendienst wel effectief bezig is met het onderzoek en dat in dit kader contact is gelegd met de RSZ op basis van wiens gegevens de FPD zich baseert om te onderzoeken of het pensioen moet teruggevorderd worden.

De Ombudsdienst Pensioenen die de zaak opvolgt vraagt op 8 maart 2023 opnieuw wat de stand van zaken is. Op 13 maart 2023 krijgt de Ombudsdienst Pensioenen de melding van de FPD dat een analyse van de problematiek gemaakt is doch dat deze nog intern dient gevalideerd te worden.

Op 29 maart 2023 uit de heer Jackx zijn ontgoocheling bij de Ombudsdienst Pensioenen dat het onderzoek nog steeds niet afgerond is en er bijgevolg nog geen uitsluitsel kan gegeven worden op zijn vraag. Hij meldt ook dat het hem belemmert in de uitoefening van zijn functie als vrijwillige brandweer. Hij weet immers niet wat hij al dan niet aan taken mag aanvaarden teneinde zijn pensioen niet verminderd te zien worden.

Twee dagen later, op 31 maart 2023, ontvangt de Ombudsdienst Pensioenen het verlossende antwoord: het vrijgesteld bedrag wordt geneutraliseerd. Het bedrag dat het vrijgesteld bedrag overschrijdt wordt getoetst aan de wettelijk toegelaten grens van wat een werknemer nog mag bijverdienen naast het pensioen.

Op 31 maart 2023 kreeg de heer Jackx een herziening van de schuld van de kalenderjaren 2020 en 2021. Voor het kalenderjaar 2020 is er geen probleem meer daar de toegelaten grens niet overschreden is daar enkel het bedrag dat het vrijgesteld bedrag overschrijdt in aanmerking mag genomen worden. Wij citeren: "Uit de individuele rekening van 2020 die u ons via mail bezorgde, blijkt dat uw beroepsinkomsten 13.504,12 euro bruto bedroegen. Rekening houdend met de vrijstelling als vrijwillig brandweerman ten bedrage van 6.210 euro voor het kalenderjaar 2020 (13.504,12 euro - 6.210 euro = 7.294,12 euro) blijkt dat het grensbedrag bijgevolg niet overschreden werd." Voor het kalenderjaar 2021 daarentegen zou de toegelaten grens nog met 7% overschreden zijn.

Op 12 april 2023 meldt de heer Jackx dat hij alles nog eens heeft nageteld en tot de vaststelling komt dat de FPD het dubbel vakantiegeld ten onrechte wel in aanmerking heeft genomen.

Op 13 april 2023 werd hem gemeld dat op basis van zijn mail van 12 april 2023 zijn beroepsinkomsten 14.556,72 euro bruto bedroegen voor het kalenderjaar 2021 (zijnde 15.308,12 euro - 751,40 euro dubbel vakantiegeld). Rekening houdend met de vrijstelling als vrijwillig brandweerman ten belope van 6.250,00 euro, wordt het grensbedrag voor het kalenderjaar 2021 bijgevolg niet overschreden.

Op 19 april 2023 ontving de heer Jackx de verlossende boodschap dat voor de periode van augustus 2022 tot en met maart 2023 ten onrechte zijn pensioen werd teruggevorderd. Tevens werd hem gemeld dat het bedrag van 2.447,72 euro zo spoedig mogelijk aan hem zal teruggestort worden.

Bedenkingen

In artikel 76 van de programmawet van 28 juni 2013 wordt vermeld "Voor de toepassing van dit hoofdstuk: 1° moet onder "beroepsactiviteit" worden verstaan: iedere activiteit die beroepsinkomsten kan opleveren; 2° moet onder "beroepsinkomsten" worden verstaan: de inkomsten bedoeld in artikel 23, § 1, 1°, 2° of 4°, in artikel 90, eerste lid, 1° bis of 1° ter, of in artikel 228, § 2, 3° of 4°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, gecoördineerd door het koninklijk besluit van 10 april 1992 en bekrachtigd bij de wet van 12 juni 1992, zelfs indien ze door een tussenpersoon worden verworven, en alle gelijkaardige inkomsten verworven in een vreemd land of bij een instelling van internationaal publiek recht en de inkomsten bedoeld in artikel 12 en

24 van de wet van 18 juli 2018 betreffende de economische relance en de versterking van de sociale cohesie en de inkomsten bedoeld in artikel 27 van de wet van 24 december 2020 betreffende het verenigingswerk De afscheidsvergoedingen of elk als zodanig geldend voordeel toegekend aan de leden van de parlementen van de Federale Staat en van de Gemeenschappen en de Gewesten worden ook beschouwd als beroepsinkomsten. Voor de toepassing van het eerste en tweede lid wordt een opzeggingsvergoeding, een afscheidsvergoeding, een ontslagvergoeding of een als zodanig geldend voordeel, geacht gelijkmatig gespreid te zijn over de duur van de opzeggingstermijn.

Worden niet beschouwd als beroepsinkomsten:

a) het dubbel vakantiegeld;

b) de achterstallige bedragen bedoeld in artikel 171, 5°, b), d) en e) van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 3° moet onder “beroepsactiviteit als werknemer” worden verstaan: een beroepsactiviteit die onder de toepassing valt van de wetgeving op de arbeidsovereenkomsten of van een soortgelijk wettelijk of reglementair statuut.

4° moet onder “beroepsinkomsten als werknemer” worden verstaan: de bruto beroepsinkomsten die voortvloeien uit een beroepsactiviteit als werknemer.”

In artikel 76,2° van de programmawet van 28 juni 2013,2° wordt gesteld dat onder ‘beroepsinkomsten’ dient te worden verstaan de inkomsten bedoeld in artikel 23, § 1, 1°, 2° of 4° WIB.

Artikel 23. (... - ...) WIB bepaalt in § 1. “Beroepsinkomsten zijn inkomsten die rechtstreeks of onrechtstreeks voortkomen uit werkzaamheden van alle aard, met name:

1° winst;

2° baten;

3° winst en baten van een vorige beroepswerkzaamheid;

4° bezoldigingen;

5° pensioenen, renten en als zodanig geldende toelagen.”

Artikel 31 § 1 van het WIB op zijn beurt stelt dat bezoldigingen van werknemers alle beloningen zijn die voor de werknemer de opbrengst zijn van arbeid in dienst van een werkgever. Daartoe behoren inzonderheid:

1° wedden, lonen, commissies, gratificaties, premies, vergoedingen en alle andere soortgelijke beloningen, met inbegrip van fooien en toelagen die, zelfs toevallig, uit hoofde of naar aanleiding van het uitoefenen van de beroepswerkzaamheid op enige andere wijze worden verkregen dan als terugbetaling van eigen kosten van de werkgever;

2° voordelen van alle aard verkregen uit hoofde of naar aanleiding van het uitoefenen van de beroepswerkzaamheid;

3° vergoedingen verkregen uit hoofde of naar aanleiding van het stopzetten van de arbeid of het beëindigen van een arbeidsovereenkomst;

4° vergoedingen verkregen tot volledig of gedeeltelijk herstel van een tijdelijke derving van bezoldigingen;

5° bezoldigingen die door een werknemer zijn verkregen, zelfs indien ze zijn betaald of toegekend aan zijn rechtverkrijgenden.

Er dient tevens rekening te worden gehouden met het feit dat de wetgeving uitdrukkelijk voorziet dat niet als beroepsinkomsten beschouwd worden:

a) het dubbel vakantiegeld;

b) de achterstallige bedragen bedoeld in artikel 171, 5°, b), d) en e) van het Wetboek van de inkomstenbelastingen; (...).

Hierin is een verwijzing te vinden om het beroepsinkomen fiscaalrechtelijk te interpreteren.

In de parlementaire voorbereidingen, met name het verslag van de commissie sociale zaken van 24 juni 2013 van de programmawet van 28 juni 2013, op pagina 34 stelde de Minister van Pensioenen destijds daarenboven dat: “voortaan wordt enkel het fiscaal criterium gebruikt voor de bepaling van het beroepsinkomen.”

Voeg daar nog aan toe dat in artikel 76 van de programmawet van 28 juni 2013, 4° vermeld wordt dat men rekening houdt met de “bruto beroepsinkomsten die voortvloeien uit een beroepsactiviteit als werknemer”. De sociale bijdragen dienen dus nog toegevoegd te worden aan het fiscaal weerhouden

bedrag. Evenals dient toegevoegd te worden dat in artikel 78,1° van dezelfde wet uitdrukkelijk vermeld is dat de “in het kalenderjaar betaalde beroepsinkomsten³” in aanmerking moeten genomen worden.

Verder dient opmerkt te worden dat in artikel 38 § 1,12° WIB 92 bepaald is dat de vergoedingen van de vrijwilligers van de openbare brandweerkorpsen ten belope van 2.850 euro (= niet aangepast bedrag zoals vermeld in de wetgeving) vrijgesteld zijn voor belasting. Dit is het geval voor de inkomsten van een vrijwillige brandweerman die een wettelijk vastgestelde grens⁴ niet overschrijden. Een vrijstelling houdt in dat men van de normaal in aanmerking te nemen inkomsten het vrijgestelde bedrag aftrekt alvorens het te toetsen aan de wettelijk vastgestelde grens.

Het door de FPD meegedeelde bedrag inzake vrijstelling stemt overeen met het fiscaal vrijgesteld bedrag.

Doch in de praktijk wordt bij een controle inzake toegelaten arbeid door de FPD gebruik gemaakt van de Dfma-aangifte ingediend bij de RSZ⁵. Men construeert op basis van de Dfma-aangiftes aangevuld met bijkomende inlichtingen de fiscale inkomsten.

In de sociale wetgeving, met name in artikel 17 quater §1° van het KB van 28 november 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders zijn de vergoedingen wegens niet-uitzonderlijke prestaties van vrijwillige brandweerblijden vrijgesteld van sociale bijdragen indien ze een vastgesteld bedrag per kwartaal niet overschrijden⁶. Wanneer deze grens wordt overschreden zullen de persoonlijke en patronale sociale zekerheidsbijdragen verschuldigd zijn op het totale bedrag van de vergoedingen betaald voor de regelmatige prestaties (art.17quater, §1). Daarenboven zijn de vergoedingen voor uitzonderlijke prestaties, waaronder ook wachtdiensten in een kazerne of een 112-standplaats, steeds vrijgesteld van sociale zekerheidsbijdragen en tellen ze niet mee voor het bepalen van de limiet uit artikel 17 quater. Dit zou kunnen verklaren waarom in eerste instantie bij overschrijding van het vrijgesteld bedrag de FPD ten onrechte de volledige inkomsten in aanmerking genomen heeft bij het toetsen aan het wettelijk toegelaten grensbedrag.

De Ombudsdienst Pensioenen vermoedde dat de oorspronkelijke terugvordering die de heer Jackx ontving van de FPD, waarbij de beroepsinkomsten volledig in aanmerking genomen werden zonder aftrek van het vrijgestelde bedrag teneinde na te gaan of er een overschrijding van de toegelaten grens was, te verklaren is doordat de FPD via de Dfma-aangiftes dit bedrag aan inkomsten ontving en deze niet correct omzette naar de fiscale definitie.

Naast de vraag naar de interpretatie van het concept “beroepsinkomsten”, rijst de vraag of men überhaupt wel rekening mag houden met de inkomsten verworven uit de activiteit als vrijwillige brandweerman. Of om het met de woorden van de heer Jackx te zeggen: “De bedoeling van de aanwerving van vrijwillige brandweermannen is het chronisch gebrek aan brandweermannen aan te vullen, waar vooral in de periode van COVID in 2020 en 2021 een enorm tekort was.”

Artikel 3/1 van de wet van 7 mei 2020 houdende uitzonderlijke maatregelen in het kader van de COVID-19-pandemie inzake pensioenen, aanvullende pensioenen en andere aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid, verlengd bij KB 18 april 2021, bij KB van 29 augustus 2021 en bij KB van 23 februari 2022, voorziet voor de periode van 1 maart 2020 tot 30 september 2021—zijnde de einddatum van de gunstmaatregelen- in een uitzonderingsbepaling. Tevens oordeelde de regering dat de crisis begin 2022 nog steeds stevig woedde en daarom gepensioneerden in alle sectoren mochten tewerkgesteld worden zonder verlies van pensioen, tijdens de periode van 23 januari tot en met 28 februari 2022. Deze stelt immers dat inzake de cumulatie van een pensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit geen rekening gehouden wordt met de inkomsten voortvloeiend uit een beroepsactiviteit uitgeoefend door de gerechtigde van de uitkering of zijn echtgenoot in de periode vanaf 1 maart 2020, voor zover die

3 Het enkel vakantiegeld wordt aangerekend in het jaar van uitbetaling. Zo wordt vermeden dat personen zich bij de berekening van hun inkomsten vergissen en daardoor onverwacht geconfronteerd worden met een inkorting of zelfs volledige schorsing van de pensioenuitkering.

4 Circulaire 2019/C/45 van 29 mei 2019 over de vrijgestelde vergoedingen van vrijwillige brandweerblijden, vrijwillige ambulanciers en vrijwilligers van de Civiele Bescherming: geïndexeerd vrijgesteld bedrag voor aanslagjaar 2020: 6.120 euro.

5 Deze werkwijze komt de efficiëntie ten goede. Dit maakt het mogelijk sneller de controle van de overschrijding van de toegelaten grensbedragen te vatten (de Dfma-aangiftes zijn immers sneller gekend dan de door de fiscus vastgestelde inkomsten) zodat bij een eventuele overschrijding de gepensioneerde sneller hiervan in kennis gesteld wordt en de nodige maatregelen kan treffen om zijn beroepsinkomsten in de toekomst te verminderen zodat deze niet langer meer de toegelaten grens overschrijden.

6 Dit bedrag is lager dan het fiscaal vrijgestelde bedrag en stemt niet overeen met het bedrag dat door de FPD werd meegedeeld aan de gepensioneerden.

inkomsten voortvloeien uit een beroepsactiviteit die aangevat of uitgebreid werd in het kader van de strijd tegen het coronavirus COVID-19 en voor zover deze beroepsactiviteit wordt uitgeoefend in één van de bedrijven van de cruciale sectoren of in de essentiële diensten, zoals opgenomen in de bijlage bij het ministerieel besluit van 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken. Deze lijst werd bijgewerkt door het Ministerieel Besluit van 17 april 2020. In deze lijst zijn de hulpzones opgenomen.

De vraag die zich dus stelt is of betrokkene al dan niet zijn activiteit heeft uitgebreid.

Deze vraag is niet zo éénvoudig te beantwoorden daar de inkomsten van de heer Jackx in 2020 11.791,35 euro (= 13.504,12 – 1.712,77 euro dubbel vakantiegeld) (inclusief de vrijstelling van 6.210 euro) bedroegen daar waar dit in 2019 nog in de grootorde van 22.340 euro op jaarbasis was (merk op dat betrokkene gepensioneerd was vanaf 1 december 2019). Dit is geen uitbreiding. Derhalve dient betrokkene zich in 2020 aan de wettelijk toegelaten grens te houden.

Doch voor het jaar 2021 bedroegen de inkomsten 14.556,72 euro (inclusief de vrijstelling van 6.250 euro). Dit duidt wel op een uitbreiding van de activiteit. Doch ontving de heer Jackx niet de vraag van de FPD of hij zijn activiteit had uitgebreid in het kader van de strijd tegen het corona-virus. De FPD erkende dat voor het jaar 2021 ten onrechte de vraag niet gesteld is of de inkomsten voortkwamen uit de uitbreiding van een activiteit in het kader van de strijd tegen het corona-virus.

Ook al had de Ombudsdienst Pensioenen een sterk vermoeden waar het schoentje wrong (het in mindering brengen van het vrijgesteld bedrag aan inkomsten alvorens de inkomsten te toetsen aan het wettelijk vastgesteld grensbedrag vermits bij de beoordeling van de inkomsten het fiscaal criterium dient gehanteerd te worden, daar waar de FPD gebruikt maakt van Dmfa-aangiftes die volgens het sociaal criterium genoteerd staan), toch vroeg de Ombudsdienst Pensioenen in eerste instantie aan de FPD een duidelijke verklaring te geven over hoe de inkomsten gedefinieerd worden en de terugvorderingsbeslissing terug na te kijken. Later kon dan op basis van het antwoord dat de FPD aan de Ombudsdienst Pensioenen overmaakte nagegaan worden of de werkwijze van de FPD correct was.

De FPD antwoordde op 31 maart 2023 dat het vrijgesteld bedrag geneutraliseerd wordt. Het bedrag dat het vrijgesteld bedrag overschrijdt wordt getoetst aan de wettelijk toegelaten grens van wat een werknemer nog mag bijverdienen naast het pensioen. Deze werkwijze is volgens de Ombudsdienst Pensioenen correct. Men hanteert vertrekend vanuit een fiscaalrechtelijke interpretatie doch men houdt rekening met de “bruto beroepsinkomsten die voortvloeien uit een beroepsactiviteit als werknemer”.

De Ombudsdienst Pensioenen werkt niet enkel curatief door een probleem op te lossen door middel van bemiddeling, doch hecht er ook belang aan dat alle gepensioneerden op gelijke wijze behandeld worden. Dit wordt bijvoorbeeld bekomen doordat de pensioendienst bij een foutieve toepassing van de wetgeving de in het verleden foutief behandelde dossiers opspoort zodat deze ook kunnen verbeterd worden. Tevens is er het preventief aspect: met name doordat de pensioendienst door het opstellen van instructies aan de medewerkers of het aanpassen van de werkwijze of de programmatie tracht te voorkomen dat hetzelfde probleem zich in de toekomst nog zou stellen.

In antwoord op de vragen van de Ombudsdienst Pensioenen betreffende het opsporen van de foutief besliste dossiers en het opstellen van instructies antwoordde de FPD op 26 september 2023 dat er een nota opgesteld is met als doel een uniforme werkwijze te hanteren. Teneinde een correcte controle uit te voeren wordt voortaan de individuele rekening bij de gepensioneerde die nog verder werkt als vrijwillige brandweerman opgevraagd.

Tevens meldde de FPD te hebben nagegaan of er niet ten onrechte nog bij andere personen die actief geweest zijn als vrijwillige brandweerman pensioenen zijn teruggevorderd. De FPD deelde aan de Ombudsdienst Pensioenen mee dat 2 dossiers al herzien werden. 6 dossiers zullen nog herzien worden en 3 dossiers moeten nog gecontroleerd worden: deze 3 dossiers zullen dan ook gecontroleerd worden volgens de nieuwe werkwijze.

Dat er inderdaad nog andere dossiers zijn die opnieuw onderzocht moeten worden blijkt uit de andere klacht die door de heer Billiet (dossier 38426) ingediend werd bij de Ombudsdienst Pensioenen.

De FPD verstuurde op 14 september 2022 aan de heer Billiet een terugvorderingsbeslissing voor het werken naast zijn pensioen als vrijwillige brandweerman in het jaar 2021 zonder dat de individuele rekening was opgevraagd.

Op 8 augustus 2023 werd in dit dossier een tweede terugvorderingsbeslissing verstuurd voor het werken naast pensioen als vrijwillige brandweerman in 2022. Ook hier was de individuele rekening niet opgevraagd. Wat deze tweede terugvorderingsbeslissing betreft vindt de Ombudsman Pensioenen het ongepast dat op het moment dat de FPD de interpretatie van een wetgeving onderzoekt de FPD zonder dit onderzoek af te wachten nieuwe terugvorderingen aanvat waarbij het resultaat van het onderzoek determinerend is.

Louter op basis van de Dmfa-aangiftes is het niet mogelijk op de juiste wijze te controleren of het toegelaten grensbedrag al dan niet was overschreden. De Ombudsdienst Pensioenen vroeg derhalve aan de FPD de beide terugvorderingsbeslissingen opnieuw te onderzoeken.

Op het moment van het afsluiten van de redactie van het Jaarverslag was het dossier nog in onderzoek daar de individuele rekening nog niet in bezit was van de FPD.

Vermits de wetgeving gedurende een bepaalde periode foutief geïnterpreteerd was, zijn er niet enkel foutieve terugvorderingsbeslissingen verstuurd; ook werd er foutief geantwoord op vragen over werken naast het pensioen als vrijwillige brandweerman. Zo stelde de Ombudsdienst Pensioenen in dossier 38716 (eveneens het dossier van de heer Billiet) vast dat er op 27 februari 2023 – op het moment dat het pensioen van de heer Jackx nog steeds teruggevorderd bleef op basis van de argumentatie dat bij overschrijding van het fiscaal vrijgestelde bedrag het totaal aan inkomsten moest getoetst worden aan het wettelijk toegelaten grensbedrag – er wel correcte informatie is verstrekt door de FPD inzake werken als vrijwillige brandweer tijdens het genot van een pensioen. Er werd aan de heer Billiet geantwoord dat “in het geval een activiteit als vrijwillige brandweerman wordt uitgeoefend, de inkomsten hieruit pas in aanmerking komen als zij het fiscaal vrijgestelde bedrag overschrijden”.

Doch op 15 september 2023 -wanneer in het dossier van de heer Jackx reeds het standpunt was ingenomen dat enkel de inkomsten die de vrijstellingsgrens overschreden in aanmerking mogen genomen worden- verbeterde de FPD de op 27 februari 2023 correct verstrekte informatie aan de heer Billiet en stelde de FPD: “Ik was deze ochtend in gesprek (telefoon) met één van uw collega’s/kennissen vrijwillige brandweermannen. Bleek dat u hem geïnformeerd had omtrent materie i.v.m. inkomsten en vrijstellingen van activiteiten als vrijwillige brandweerman.... Afgaande op de redenering van betrokkene, en het nalezen van de toen (door mij) aan u toegestuurde mail, wou ik toch één en ander verduidelijken, daar vorige uitleg blijkbaar verkeerdelijk of op z'n minst verkeerdelijk interpreteerbaar was/is.

In geval dat u een activiteit als vrijwillige brandweerman uitoefent, worden de inkomsten hieruit pas in aanmerking genomen als het vrijgestelde bedrag overschreden is. Dat betekent dat er geen rekening wordt gehouden met de bruto inkomsten tot het fiscaal vrijgesteld bedrag, maar dat de inkomsten wanneer ze dit vrijgestelde bedrag overschrijden wel (volledig en dus met inbegrip van het vrijgestelde bedrag) in aanmerking komen voor de (op u van toepassing zijnde) cumulatiegrens.”

Dit tweede antwoord was foutief en werd na bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen verbeterd. Doch hieruit blijkt dat er op éénzelfde moment verschillende informatie werd verstrekt aan de (toekomstig) gepensioneerden. De nota van 26 september 2023 met de uniforme instructies is de oplossing om dit probleem in de toekomst te vermijden. Deze werd op 2 oktober 2023 aan de dossierbeheerders gecommuniceerd.

Werken in de zorg tijdens coronaperiode

DOSSIER 38539

De feiten

Mevrouw Van Roosdaal geniet een pensioen in de openbare sector. Zij beslist om vanaf 1 oktober 2021 als zelfstandige te helpen in een vaccinatiecentrum. Zij meldt dit evenwel niet meteen aan de FPD.

In 2023 ontvangt zij een brief van de FPD met de mededeling dat zij de toegelaten grens inzake inkomsten uit een beroepsactiviteit voor de periode van 1 juli 2021 (datum waarop haar pensioen is ingegaan) en 31 december 2021 heeft overschreden met zo'n 93%. Haar pensioen wordt voor die periode met 93% verminderd.

Betrokkene kan hiermee niet instemmen. De klachtendienst van de FPD bevestigt de correctheid van de terugvordering.

Mevrouw Van Roosdaal legt zich hier niet bij neer en doet opnieuw haar beklag bij de FPD. Naar aanleiding van deze klacht herziet de FPD de terugvordering. Hij beperkt de terugvordering tot 10% van het pensioen door toepassing van een bijzondere maatregel voorzien in de programmawet van 28 juni 2013 voor de terugvordering van overheidspensioenen die ingegaan zijn voor 1 januari 2018. Dit gelet op het feit dat mevrouw Van Roosdaal reeds sedert 2000 een pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid genoot dat weliswaar vanaf 1 juli 2021 een herziening onderging. Doch ook hiermee kon mevrouw Van Roosdaal niet instemmen en contacteerde daarom de Ombudsman Pensioenen.

Bedenkingen

In het kader van de corona-epidemie heeft de Regering voorzien in uitzonderingsmaatregelen voor personen die in de zorg een beroepsactiviteit aanvatten of uitbreiden⁷. De inkomsten die volgen uit deze activiteit worden bij de controle op de toegelaten inkomsten buiten beschouwing gelaten.

Wij moeten vaststellen dat in dit dossier de FPD geen specifiek onderzoek heeft gedaan naar de vraag of mevrouw Van Roosdaal in het kader van de strijd tegen het coronavirus gelet op de uitzonderingsmaatregelen die daarvoor uitgevaardigd zijn tijdens de coronacrisis niet onbeperkt mocht bijverdienen.

De Ombudsdienst Pensioenen vroeg dan ook om het dossier opnieuw en dit maal grondig te onderzoeken.

De FPD gaat in op dit verzoek. Doch wij stellen vast dat de FPD bij het opstarten van dit heronderzoek al onmiddellijk een vergissing begaat. Hij vraagt aan betrokkene die een activiteit als zelfstandige uitoefende naar de inkomsten als werknemer en vraagt tevens om een attest door haar werkgever te laten invullen waarop deze bevestigt dat ze een activiteit heeft uitgeoefend in het kader van de strijd tegen het coronavirus.

Nochtans beschikt de FPD over de informatie dat ze een activiteit als zelfstandige heeft uitgeoefend en zijn de inkomsten als zelfstandige die weerhouden werden door de fiscus af te leiden uit informatie waarover de FPD beschikt (informatie bekomen van het RSVZ die op zijn beurt de informatie van een sociaal verzekeringsfonds bekomen heeft, die dan weer op zijn beurt de informatie van de fiscus bekomen heeft).

Mevrouw Van Roosdaal roept de hulp van de Ombudsman Pensioenen in om het document correct in te vullen en de gevraagde attesten af te leveren. Gelet op het feit dat zij actief was in een vaccinatiencentrum werd ervoor geopteerd een attest te bezorgen dat bevestigt dat ze daar gewerkt heeft. Zij maakte deze informatie in november 2023. Wij stellen vast dat ondanks ons aandringen het nog tot eind januari 2024 duurt vooraleer de FPD het dossier verder afwerkt. Dit terwijl ze elke maand haar pensioenschuld verder dient af te lossen.

Na grondig nazicht blijkt dat de inkomsten voor de periode van oktober 2021 tot eind december 2021 (net als haar inkomsten voor het jaar 2022 trouwens) in het kader van de strijd tegen het coronavirus in de zorgsector onbeperkt gecumuleerd mogen worden naast haar pensioen. Mevrouw Van Roosdaal overschrijdt hierdoor uiteraard de toegelaten grenzen niet meer, het waren immers haar enige inkomsten. Er werd dan ook ten onrechte een pensioenschuld betekend.

Het teruggevorderde pensioenbedrag van oorspronkelijk 8.981,50 euro werd eerst herleid tot een schuld van 1.316,02 euro. Door bemiddeling van de Ombudsdienst Pensioenen werd de schuld volledig teniet gedaan.

⁷ Zie jaarverslag 2022, Hoofdstuk 1 voor een uitgebreide toelichting.

Informatie over werken naast pensioen verstrekt op basis van een vermoeden: vermoeden blijkt niet de realiteit te worden waardoor op basis van het vertrouwensbeginsel de terugvorderingsbeslissing na bemiddeling geannuleerd wordt

DOSSIER 37594

Voor de uitvoerige bespreking van het dossier verwijzen we naar het hoofdstuk “Vertrouwensbeginsel”.

Algemene conclusie

In dit hoofdstuk dat gewijd is aan klachten over terugvorderingsbeslissingen inzake werken naast het pensioen in hoofdzakelijk uitzonderingsgevallen (zorgpersoneel tijdens de coronacrisis, personeelsschaarste in het onderwijs, onthaal ouder, vrijwillige brandweerman) werd voor meer dan 100.000 euro ten onrechte bij gepensioneerden teruggevorderd pensioengeld na bemiddeling van de Ombudsdienst Pensioenen door de FPD aan de gepensioneerden terugbetaald.

Inzake het werken naast het pensioen als vrijwillige brandweerman en werken naast het minimumpensioen waarbij nog achterstallen uitbetaald worden stelde de Ombudsman Pensioenen vast dat er een structureel probleem was daar de wetgeving niet correct toegepast werd. De FPD heeft zijn werkwijze na de bemiddeling aangepast en de nodige instructies aan het personeel verstrekt zodat in de toekomst gelijkaardige dossiers correct behandeld worden. Wanneer een structureel probleem ontdekt wordt concludeert de Ombudsman Pensioenen dat het niet gepast is in afwachting dat de problematiek grondig onderzocht is nog nieuwe terugvorderingen aan te vatten.

De overige klachten betroffen punctuele fouten, weliswaar met grote consequenties voor de betrokken gepensioneerden. De Ombudsman Pensioenen stelde vast dat in deze punctuele gevallen het onderzoek niet grondig (genoeg) gevoerd was. Gegevens dubbelchecken is dan ook raadzaam. Een herinneringsbeslissing versturen wanneer een gepensioneerde niet tijdig antwoordt op een cruciale vraag past in een klantvriendelijk onderzoek.

Kortom het betekenen van grote schulden aan gepensioneerden dient met de nodige omzichtigheid te gebeuren. Zo'n grote schulden kunnen immers hard aankomen bij de gepensioneerden. Een schuld kan immers het leven van de gepensioneerde drastisch wijzigen en veroorzaakt vaak verwondering en/of angst. Meermaals brengt het onverhoeds geld opeisen de gepensioneerde zelfs in ernstige (financiële) problemen.

Wanneer een gepensioneerde een signaal geeft dat er volgens hem iets misgelopen is of een twijfel uitdrukt, wijst de Ombudsman Pensioenen op het belang in dergelijke gevallen deze klachten, zelfs wanneer deze telefonisch geuit worden -en al zeker wanneer dit gebeurt bij de klachtendienst van de pensioendienst-, grondig te onderzoeken en het terugvorderingsproces helemaal na te kijken op eventuele fouten of onvolmaaktheden.

Een heronderzoek voeren naar aanleiding van een geuite klacht- het wachten op informatie van derden zoals de individuele rekening van derden buiten beschouwing gelaten - terwijl de schuld op dat moment verder ingevorderd wordt vereist dat in de toekomst – in tegenstelling tot de ervaring die de Ombudsman Pensioenen tijdens zijn bemiddelingen ondervond- aan dergelijke dossier prioriteit gegeven wordt.

Wanneer toch een fout vastgesteld wordt waardoor een grote pensioenschuld dient geannuleerd te worden vindt de Ombudsman Pensioenen dat het aanbieden van excuses gepast is. De FPD erkent dit en engageert zich voortaan wat alerter te zijn in het kader van het aanbieden van verontschuldigen.

Excuses kunnen immers bijdragen tot het herstel van de verstoorde relatie tussen de gepensioneerde en de pensioendienst.